

پیمان ابراهیم و چهره در حال تغییر خاورمیانه

به قلم دنیس راس (/fa/experts/dnys-ras-0/)

۱۱ ژوئیه ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

(English (/policy-analysis/abraham-accords-and-changing-shape-middle-east
العربية (/ar/policy-analysis/atfaqyat-abrahym-walmalm-almtghyrt-llshrq-alawst/)

Also published in Caravan

درباره نویسنده

دنیس راس (/fa/experts/dnys-ras-0/)

سفیر دنیس راس، دستیار ویژه پیشین پرزیدنت باراک اوباما، مشاور انستیتو و هموند برجسته ویلیام دیویدسون در انستیتو واشنگتن است.

مقاله‌ها و دیدگاه‌ها

اندیشه‌های یک دیپلمات کهنه‌کار آمریکایی درباره ده‌ها سال تعامل مستقیم که راه را برای پیمان ابراهیم هموار کرد پیمانی که از زمان انعقادش راهی تازه برای مهار ایران و جان بخشیدن به پیشرفت روند صلح اسرائیل و فلسطین باز کرده است

پرسشی که اغلب از من می‌پرسند این است که پیمان ابراهیم چگونه خاورمیانه را تغییر می‌دهد. پرسشی منصفانه و منطقی است ولی پرسش مهم‌تری هم وجود دارد: چگونه این منطقه طوری تغییر کرد که زمینه انعقاد پیمان ابراهیم میسر شد و این تغییر درباره مسیر پیش روی منطقه به ما چه می‌گوید.

این تغییر یک‌شبه رخ نداد. منتقدان فرایند صلح اُسلو بین اسرائیل و سازمان آزادیبخش فلسطین زیاد هستند ولی اُسلو آغاز تغییر فضا برای کشورهای عربی سنی بود. اگر سازمان آزادیبخش فلسطین که تجسم جنبش ملی فلسطین بوده می‌توانست با اسرائیل تعامل کند برای آن کشورها انجام چنین کاری قابل قبول‌تر بود. درست است یک سال زودتر در سال ۱۹۹۲ روند صلح مادرید گروه‌های کاری چندجانبه را شکل داد و بسیاری از کشورهای عربی در نشست‌هایی از گفتگوهای منطقه‌ای حضور داشتند که اسرائیلی‌ها نیز از کنترل تسلیحات گرفته تا محیط زیست و آب در آن شرکت کردند. این نشست‌ها مسلماً کمک کرد ولی اُسلو یک نیروی محرکه فراهم ساخت تا اسرائیل بتواند گفتگوهای مقدماتی و بی سر و صدا با شماری از کشورهای عربی درباره همکاری دوجانبه نه چندجانبه آغاز کند. به عنوان مذاکره‌کننده ارشد کشورمان در روندهای اُسلو و اعراب و اسرائیل در دهه ۱۹۹۰ دیدارهایی محرمانه بین مقامات اسرائیل و هم‌تایان‌شان در کشورهای عربی خلیج فارس ترتیب دادم. بیشتر دیدارهای دوجانبه مربوط به همکاری امنیتی بود و بر اساس تماس‌های اطلاعاتی که موساد به مرور زمان ایجاد کرده بود شکل گرفت ولی طیف این گفتگوهای خصوصی به‌روشنی گسترش یافت.

امنیت اساس این گفتگوها بود عنصری بنیادی بود. وقتی هم کشورهای عربی خلیج فارس دیدند که تهدید ایران هر روز فوری‌تر می‌شود این عنصر برجسته‌تر شد. کاندولیزا رایس در سال ۲۰۰۷ وقتی تصمیم گرفت ابتکاری بلندپروازانه برای حل مناقشه اسرائیل و فلسطین آغاز کند به این موضوع پی برد. هدف او ارائه ابتکار عملی به رهبران شورای همکاری خلیج فارس بود و کاملاً انتظار داشت آن‌ها از تلاش او در زمینه مسئله فلسطین استقبال و حمایت کنند. او بسیار شگفت‌زده شد وقتی رهبران عربستان بحرین قطر کویت و

عمان علاقه اندکی به ابتکار او نشان دادند و در عوض تصریح کردند که به قول خود او «انها سه اولویت دارند: ایران ایران و ایران». (موضوع را در کتاب خود در سال ۲۰۱۵ «حکوم به موفقیّت: رابطه آمریکا و اسرائیل از ترومن تا اوباما» شرح داده‌ام) اسرائیل هم همین اولویت را داشت و واقعیت این احساس تهدید استراتژیک نیرومند و همگراساز موجب همکاری امنیتی عمیق‌تر شد

من هم اوایل دولت اوباما تجربه‌ای داشتم که همگرایی منافع اسرائیل و یکی از کشورهای خلیج فارس را به روشنی نشان داد. در فوریه ۲۰۰۹ اوایل دولت اوباما من در وزارت خارجه مسئولیت کمک به شکل‌دهی سیاست‌مان در قبال ایران را به عهده داشتم. یوسف العتیبه سفیر امارات در آمریکا پرسید آیا می‌توانم یک دیدار غیررسمی با او درباره رویکردمان در قبال ایران داشته باشم. برای آنکه غیررسمی باشد او خواست که ما نه در وزارت خارجه و نه در سفارت او بلکه ترجیحاً در سوئیتی که او در هتل کارلتون ریتز داشت دیدار کنیم. من پذیرفتم و وقتی در زدم سفیر العتیبه همراه با سفیر اسرائیل سالی مریدور که در کنارش ایستاده بود از من استقبال کرد. سفیر اسرائیل در آمریکا کنار سفیر امارات ایستاده بود و این ملاقات پیام آن‌ها بود بدون اینکه حرفی زده باشند داشتند می‌گفتند که هر دوی آن‌ها ایران را همسان می‌بینند و دولت آمریکا باید درک کند که آن‌ها با هم همکاری می‌کنند و ما باید ماهیت این تهدید را درک کنیم و بر همین اساس پاسخ دهیم.

جریانات موسوم به «بهار عربی» در سال ۲۰۱۱ که من ترجیح می‌دهم آن را «بیداری عربی» بنامم چشم انداز سیاسی و محاسبات بسیاری از رهبران عرب را درباره ریسک همکاری با اسرائیل بیشتر تغییر داد. همزمان که جنگ در سوریه و لیبی و برکناری اخوان المسلمین در مصر منجر به آشوب‌های داخلی می‌شد این «بیداری» مردم عرب نمادی از ریختن ترس بود. استیصال آن‌ها از فقدان ارائه کالاها و خدمات اساسی و حکمرانی کارآمد باعث شد به خیابان‌ها بیایند و با دولت‌های عربی مختلف رویارو شوند. دوباره و عمدتاً در خلیج فارس دولت‌ها به این نتیجه رسیدند که باید راهی پیدا کنند تا در تامین نیازهای اقتصادی مردمشان پاسخگوتر باشند. به عنوان نمونه در عربستان ملک عبدالله وجوه مالی عظیمی برای ارائه مزایای سه‌ماهه و ساخت مسکن بیشتر برای مردم عربستان اختصاص

<https://www.reuters.com/article/us-saudi-king/saudi-king-back-home-orders-37-billion-in-handouts->

[idUSTRE71M22V20110223](https://www.reuters.com/article/us-saudi-king/saudi-king-back-home-orders-37-billion-in-handouts-idUSTRE71M22V20110223) (<https://www.reuters.com/article/us-saudi-king/saudi-king-back-home-orders-37-billion-in-handouts-idUSTRE71M22V20110223>) داد

<https://www.reuters.com/article/us-saudi-king/saudi-king-back-home-orders-37-billion-in-handouts-idUSTRE71M22V20110223>). این پاسخی برای کوتاه‌مدت بود ولی من کم‌کم از رهبران عرب دیگر در خلیج فارس هم می‌شنیدم که آن‌ها باید دست‌کم از لحاظ اقتصادی کارهای بیشتری انجام دهند. دموکراسی شاید در دستور کار نبود ولی ایجاد توانایی در تامین کالاهای اقتصادی در برابر چالش‌های جدید به یک ضرورت بدل شد. انقلاب اطلاعاتی باعث شد توسعه اقتصاد مبتنی بر تکنولوژی دیجیتال با توانایی استفاده از کلان‌داده‌ها و نوآوری اهمیت پیدا کند. اقتصاد مبتنی بر تکنولوژی دیجیتال به این معنی بود که امنیت دیجیتال به نیازی حیاتی بدل شود. تغییر اقلیم نیز منجر به خشکسالی شد و امنیت آب و غذا را تهدید کرد. (و بعدتر با کرونا امنیت سلامتی هم به یک ضرورت بدل شد).

در تمام این حوزه‌ها اسرائیل می‌تواند تکنولوژی‌های پیشرفته‌ای ارائه کند. در زمینه امنیت آب و غذا اسرائیل در

[https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-](https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000)

[e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000](https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000) (<https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000>) دنیا (<https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000>)

[https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-](https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000)

[e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000](https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000) پیشگام (<https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000>)

<https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000> است

[https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-](https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000)

[e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000](https://www.haaretz.com/science-and-health/2017-07-04/ty-article/how-israel-can-help-a-thirsty-world/0000017f-e095-df7c-a5ff-e2ffb6540000)): در آبیاری قطره‌ای استفاده و بازیافت فاضلاب (تصفیه و استفاده مجدد از ۹۰ درصد آن) بازیابی آب باران دستگاه‌های تولیدکننده آب از هوا که رطوبت را از جو می‌گیرند و هر دستگاه از آن ۱۵۰۰ لیتر آب آشامیدنی تولید می‌کند توسعه محصولات مقاوم در برابر خشکی و غیره. به همین نحو در دفاع و امنیت سایبری اسرائیل یکی از پیشگامان دنیاست با

تکنولوژی‌هایی مثل پگاسوس که نه فقط برای کاربردش در نفوذ به گروه‌های تروریستی و تبهکاری بلکه متأسفانه از سوی برخی

کشورها به (<https://www.reuters.com/technology/nso-ended-pegasus-contract-with-uae-over-dubai-leaders-hacking-2021-10-06/>)

[https://www.reuters.com/technology/nso-ended-pegasus-contract-with-uae-over-dubai-leaders-](https://www.reuters.com/technology/nso-ended-pegasus-contract-with-uae-over-dubai-leaders-hacking-2021-10-06/)

[hacking-2021-10-06](https://www.reuters.com/technology/nso-ended-pegasus-contract-with-uae-over-dubai-leaders-hacking-2021-10-06/) (/hacking-2021-10-06) منظور

[https://www.reuters.com/technology/nso-ended-pegasus-contract-with-uae-over-](https://www.reuters.com/technology/nso-ended-pegasus-contract-with-uae-over-dubai-leaders-hacking-2021-10-06/)

<https://www.reuters.com/technology/nso-ended-pegasus-contract-with-dubai-leaders-hacking-2021-10-06/> کنترل (دبی) [\(https://www.reuters.com/technology/nso-ended-pegasus-contract-with-uae-over-dubai-leaders-hacking-2021-10-06/\)](https://www.reuters.com/technology/nso-ended-pegasus-contract-with-uae-over-dubai-leaders-hacking-2021-10-06/) داخلی [\(https://www.reuters.com/technology/nso-ended-pegasus-contract-with-uae-over-dubai-leaders-hacking-2021-10-06/\)](https://www.reuters.com/technology/nso-ended-pegasus-contract-with-uae-over-dubai-leaders-hacking-2021-10-06/) طرفدار دارد

با توجه به آنچه اسرائیل می‌تواند ارائه دهد کشورهای مثل امارات و بحرین کم‌کم از همکاری محرمانه به سمت همکاری علنی حرکت کردند و امارات در واقع از اسرائیل دعوت کرد در سال ۲۰۱۵ در دفتر آژانس بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر در ابوظبی حضور دیپلماتیک برقرار کند به دنبال آن تعدادی از نمایندگان اسرائیل (تجاری و ورزشی) شروع به سفر به امارات کردند در سال ۲۰۱۹ از اسرائیل دعوت شد تا غرفه خودش را در نمایشگاه اکسپو ۲۰۲۰ دبی بر پا کند چیزی که به خاطر کرونا به تأخیر افتاد ولی مدت‌ها پیش از اعلام تحول در عادی‌سازی روابط از سوی دولت ترامپ در آگوست ۲۰۲۰ پیشنهاد شده بود بحرین و مراکش طی این دوره همچنین دعوت از نمایندگان اسرائیل را افزایش دادند هر چند طیف همکاری اسرائیل با عربستان عمدتاً غیرعلنی باقی ماند قابل توجه است که بنا به اظهارات یک مقام ارشد اسرائیل طی جلسه ای در سال ۲۰۱۹ حتی پیش از ظهور پیمان ابراهیم پانصد شرکت اسرائیلی در کشورهای خلیج فارس مشغول کسب و کار بودند

نکته اساسی این است که رهبران عرب به طور روزافزون همکاری با اسرائیل را در جهت منافع خود می‌دیدند این همکاری منحصر در حوزه امنیتی شروع شد و در طول دوره‌ای که شرکای عرب آمریکا روز به روز بیشتر متقاعد می‌شدند که آمریکا در حال خروج از منطقه است و طبیعتاً کمتر قابل اتکا است همکاری امنیتی به مراتب مهم‌تر هم می‌شد مقامات عرب به من می‌گفتند: «اسرائیل برخلاف آمریکا قرار نیست جایی برود» و مسلماً این هم اهمیت داشت که: «اسرائیل واقعا عمل می‌کند و صرفاً حرف نمی‌زند»

اما همان‌قدر که نگرانی‌های امنیتی باعث تقویت منافع مشترک شد بُعد اقتصادی هم به منافع اعراب در پیوند با اسرائیل افزوده است این منافع اقتصادی زودگذر نیستند به علاوه شیوه نگاه اماراتی‌ها بحرینی‌ها و سعودی‌ها به فلسطینیان هم تحت تأثیر قرار گرفت استیصال آن‌ها از فلسطینی‌ها خصوصاً رهبری‌شان پر واضح بود در سفر به عربستان و امارات مقامات دولتی و افراد برجسته بر عدم تمایل به محروم کردن کشورشان از منافع خود به خاطر فلسطینی‌ها تأکید داشتند بندر بن سلطان سفیر دیرینه عربستان سه شب در شبکه العربیه در آگوست ۲۰۲۰ در مستندی ظاهر شد که در آن او تمام فرصت‌های تاریخی را که رهبران فلسطینی برای حل مناقشه از دست دادند

یازگو <https://english.alarabiya.net/features/2020/10/05/Full-transcript-Part-one-of-Prince-Bandar-bin-Sultan-s-interview-with-Al-Arabiya>

<https://english.alarabiya.net/features/2020/10/05/Full-transcript-Part-one-of-Prince-Bandar-bin-Sultan-s-interview-with-Al-Arabiya>

کرد <https://english.alarabiya.net/features/2020/10/05/Full-transcript-Part-one-of-Prince-Bandar-bin-Sultan-s-interview-with-Al-Arabiya>

بندر گفت عربستان حق داشت از آرمان فلسطین حمایت کند ولی اشتباه کرد که تمام خطاهای رهبران فلسطینی را پنهان کرد او تأکید داشت رهبران فلسطینی نشان دادند که ناتوان از حل مناقشه هستند و عربستان با توجه به چالش‌ها و تهدیدهای واقعی که در منطقه با آن‌ها روبه‌روست دیگر نمی‌تواند از منافع خود چشم‌پوشی کند

آیا این بدان معناست که مسئله فلسطین برای مردم عرب معنایی ندارد پاسخ کوتاه این است که نه در نگاه بسیاری از اعراب این موضوع به صورت یک مسئله عدالت بنیادین باقی می‌ماند به‌علاوه القای اجتماعی نگرش خصمانه نسبت به اسرائیل طی بیش از ۷۰ سال به‌سادگی از بین نخواهد رفت خصوصاً در اردن و مصر که مردم عمدتاً با اسرائیل دشمن هستند در کشورهای عربی خلیج فارس

نگرش‌ها فرق دارد مردم بیشتر از این مناقشه دور هستند و نظرسنجی <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow>

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow>

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow>

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow>

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow>

نشان <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow>

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow>

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow>

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow>

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow>

دهد <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow>

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow> که برخلاف مصر و اردن که تقریباً ۱۰ درصد مردم طرفدار همکاری با اسرائیل

هستند حتی اگر صلح بین اسرائیلی‌ها و فلسطینی‌ها برقرار نشود این رقم در کشورهای عربی خلیج فارس حدود ۴۰ درصد برای

طرفداران همکاری است می‌توان انتظار داشت که با مشهودتر شدن منافع همکاری اقتصادی این رقم افزایش یابد

البته حماس هر کاری بتواند خواهد کرد تا خشونت ایجاد کند و پاسخ اسرائیل در این یک حوزه است که احساسات همه مسلمانان را برمی‌انگیزد. حماس و ایران می‌فهمند که وقتی نیروهای امنیتی اسرائیل به داخل مسجدالاقصی در حرم شریف (جبل المعبد) می‌روند این کار خشم عمیق در سراسر کشورهای عربی نسبت به اسرائیل برمی‌انگیزد. در ماه آوریل همزمان با ماه رمضان وقتی پلیس اسرائیل وارد این مسجد شد تا مانع ادامه پرتاب سنگ و بمب‌های آتش‌زا از سوی کسانی شود که داخل مسجد بودند تصاویر هجوم پلیس اسرائیل به مسجد و نقض حریم آن منجر به واکنش‌های منفی پرهیجانی شد. تحریکات حماس و حامیانش مورد توجه چندانی قرار نگرفت ولی واکنش اسرائیل به آن چرا که همه کشورهای عضو پیمان ابراهیم این اقدام سیاسی را به اسرائیل نسبت دادند و خواستار آن شدند که اسرائیل تمام این‌گونه اقدامات را متوقف کند و از تغییر وضع موجود در حرم اجتناب کند. با وجود این گلابه‌ها و انتقادهای از اقدامات اسرائیل نهایتاً محدود بود و دوام نداشت.

ولی تردید نباید داشت که حماس و ایران تلاش خواهند کرد از هر آنچه آسیب‌پذیری کشورهای صلح‌کننده با اسرائیل می‌دانند بهره‌برداری کنند. حداقل این که آنها ممکن است بر این باور باشند که با این کار کشورهای عضو پیمان ابراهیم و آنها که مثل عربستان گویا به طور علنی (یا غیرعلنی) در آستانه انجام کارهای بیشتری هستند در موضع دفاعی باقی می‌مانند. اسرائیل به دلایل خودش به تنش‌زدایی با فلسطینی‌ها و بهبود واقعیت‌های هرروزه علاقه‌مند است. کسب پیشرفت سیاسی مطلوب است ولی با توجه به تفرقه میان فلسطینی‌ها و شرایط سیاسی در اسرائیل چشم‌انداز حرکت به سمت حل‌وفصل سیاسی فعلاً دور از انتظار است. در چنین شرایطی پاسخ کشورهای عربی باید این باشد که نشان دهند پیمان ابراهیم برقرار و تأثیرگذار است و منافع صلح‌سازی برای کشورهای که در حال عادی‌سازی روابط هستند بسیار روشن است. امارات هم‌اکنون علناً می‌گوید که تجارت

[https://apnews.com/article/politics-middle-east-united-arab-emirates-free-trade-](https://apnews.com/article/politics-middle-east-united-arab-emirates-free-trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2)

[a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2](https://apnews.com/article/politics-middle-east-united-arab-emirates-free-trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2) ([https://apnews.com/article/politics-middle-east-united-arab-](https://apnews.com/article/politics-middle-east-united-arab-emirates-free-trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2)

[trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2](https://apnews.com/article/politics-middle-east-united-arab-emirates-free-trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2)) با [https://apnews.com/article/politics-middle-east-united-](https://apnews.com/article/politics-middle-east-united-arab-emirates-free-trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2)

[emirates-free-trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2](https://apnews.com/article/politics-middle-east-united-arab-emirates-free-trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2) ([https://apnews.com/article/politics-middle-](https://apnews.com/article/politics-middle-east-united-arab-emirates-free-trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2)

[arab-emirates-free-trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2](https://apnews.com/article/politics-middle-east-united-arab-emirates-free-trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2)) اسرائیل [east-united-arab-emirates-free-trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2](https://apnews.com/article/politics-middle-east-united-arab-emirates-free-trade-a7c97bf7287a91ba38aaefa72d1d9eb2)

قرار است برای سال آینده ۲ میلیارد دلار و سال بعد ۵ میلیارد دلار باشد و طی دهه آینده به مقدار چشمگیری رشد خواهد داشت.

مسئله موضوع بزرگ‌تری هم وجود دارد: نه فقط درباره کشورهای عربی که رابطه خود با اسرائیل را عادی می‌کنند بلکه درباره منطقه خاورمیانه و دو مسیر کاملاً متفاوت پیش روی آن هرچند در این دو مسیر درجات مختلفی وجود دارد یکی از این دو مسیر برخی دولت‌های عربی سنی را به هم پیوند می‌دهد که علنی و غیرعلنی با اسرائیل همکاری کنند. این دولت‌ها نه تنها به تهدیدات امنیتی مشترک توجه دارند که به دنبال ایجاد اقتصادهای مدرن و انعطاف‌پذیر هم هستند (آشکار است که کشورهای نفت‌خیز ابراهیمی بیشتری برای موفقیت دارند اما در حال کار برای تغییر ماهیت آموزش و واقعیات اجتماعی در کشورهای خود نیز هستند). مسیر دیگر مسیر ایران است. رهبرانش «محور مقاومت» را جار می‌زنند ولی در واقع محور فلاکت است. هر جا ایرانی‌ها نفوذ غالب دارند دولت‌ها یا درمانده است یا در حال سقوط است یا فلج شده است. برای شاهد این مدعا کافی است به لبنان سوریه یمن و عراق نگاه کنید. ایران فقط دنبال استمرار مناقشه است چون به مناقشه نیاز دارد تا بتواند گروه‌های شبه‌نظامیان خود را توجیه کند. ایران فقط ناامیدی یا عدم امکان را تضمین می‌کند. ایدئولوژی‌اش چیزی است که تنها قبضه کردن قدرت را توجیه می‌کند و نه تقریباً هیچ چیز دیگر و جای تعجب نیست که در داخل ایران فقط کسانی طرفدار این ایدئولوژی هستند که در قدرت اند.

مسئله دیگری از راه‌های رقابت با محور ایرانی این است که هم بتوان از تهدیداتش کاست و هم بهایی که بر مردمش در همه جا تحمیل می‌شود را برجسته کرد. مدل ایرانی خریداران اندکی دارد و این بی‌دلیل نیست. به مرور زمان کشورهای عضو پیمان ابراهیم گسترش خواهند یافت و امیدی برای یک خاورمیانه متفاوت ایجاد خواهند کرد. فلسطینی‌ها هم می‌توانند از این گسترش سود ببرند اگر آن کشورهای عربی که به اسرائیل نزدیک می‌شوند مایل باشند که از اسرائیل بخواهند گام‌هایی را به سمت فلسطینی‌ها بردارند. مثلاً اگر سعودی‌ها آمادگی داشته باشند یک دفتر تجاری بازرگانی در تل‌آویو باز کنند که یک حرکت سیاسی مهم خواهد بود می‌توانند از اسرائیل بخواهند ساخت و ساز در شرق دیوار حائل امنیتی را متوقف کند یعنی اسرائیل در ۸ درصد کرانه باختری ساخت و ساز کند و نه در ۹۲ درصد این اراضی. از طرف دیگر فلسطینی‌ها وقتی درک کنند که نمی‌توانند روند عادی‌سازی را متوقف کنند می‌توانند از آن کشورهای عربی که در حال برقراری ارتباط با اسرائیل هستند بخواهند نیازهای عملی فلسطینیان را تأمین کنند. در این زمینه فلسطینی‌ها که نیاز آبی شدیدی دارند می‌توانند از سعودی‌ها بخواهند در زیرساخت‌های آبی در کرانه باختری سرمایه‌گذاری کنند چیزی که سعودی‌ها را ملزم خواهد کرد برای انجامش مستقیماً با اسرائیل همکاری کنند. این می‌تواند یک نتیجه بُرد برای سه طرف خلق کند.

نکته این است که نزدیکی اعراب با اسرائیل در واقع می‌تواند یا در شکستن بن‌بست بین اسرائیلی‌ها و فلسطینی‌ها مفید باشد یا دست‌کم به بهبود و تغییر شرایط رفع مناقشه بینجامد. به عبارت دیگر پیمان ابراهیم و گسترش آن معرف مسیری برای یک خاورمیانه نویدبخش است خواه مسیری که نیاز به رقابت با ایران را تامین کند یا چشم‌انداز روابط اسرائیل و فلسطینیان را بهبود بخشد. این عمیقاً به نفع آمریکاست که هر چه می‌تواند انجام دهد تا این پیمان را ترویج کند تا هم گستره همکاری میان کشورهای منطقه را عمیق‌تر سازد و هم منافع کشورهای را که جزو این پیمان هستند گسترش دهد.

دنيس راس مشاور انستیتو واشنگتن و هموند برجسته ویلیام دیویدسون در انستیتو است. این مقاله ابتدا در وب

<https://www.hoover.org/research/abraham-accords-and-changing-shape-middle-east>)

سایت ((<https://www.hoover.org/research/abraham-accords-and-changing-shape-middle-east>

<https://www.hoover.org/research/abraham-accords-and-changing-shape-middle-east>) «

کاروان ((<https://www.hoover.org/research/abraham-accords-and-changing-shape-middle-east>

<https://www.hoover.org/research/abraham-accords-and-changing-shape-middle-east>) »)

انستیتو ((<https://www.hoover.org/research/abraham-accords-and-changing-shape-middle-east>

<https://www.hoover.org/research/abraham-accords-and-changing-shape-middle-east>)

هجوور ((<https://www.hoover.org/research/abraham-accords-and-changing-shape-middle-east>

<https://www.hoover.org/research/abraham-accords-and-changing-shape-middle-east>) منتشر شده است.]]

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Prospects for an Iranian “July Surprise” During Biden’s Gulf Trip

ژوئیه ۲۰۲۲ ۱۱

Michael Eisenstadt

(/policy-analysis/prospects-iranian-july-surprise-during-bidens-gulf-trip)

ARTICLES & TESTIMONY

Libya Could Make or Break Biden’s Middle East Oil Diplomacy

ژوئیه ۲۰۲۲ ۱۰

Ben Fishman

(/policy-analysis/libya-could-make-or-break-bidens-middle-east-oil-diplomacy)

ARTICLES & TESTIMONY

Vladimir Putin at Home

Summer 2022

Anna Borshchevskaya

(/policy-analysis/vladimir-putin-home)

TOPICS

(fa/policy-analysis/anrzh-y-w-aqtsad/) انرژی و اقتصاد (fa/policy-analysis/rwabt-rb-w-asrayyl/) روابط عرب و اسرائیل

(fa/policy-analysis/fraynd-slh/) فرایند صلح (fa/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzh-y/) خلیج و سیاست حوزه انرژی

(fa/policy-analysis/syast-amryka/) سیاست آمریکا

REGIONS & COUNTRIES

(fa/policy-analysis/ayran/) ایران (fa/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/) کشورهای حاشیه خلیج فارس

(fa/policy-analysis/flstynyha/) فلسطینی‌ها (fa/policy-analysis/asrayyl/) اسرائیل